

Streszczenie popularnonaukowe – Power-sharing w dyskursie wczesnoszkolnym

Zmiany zachodzące w ostatnich latach w Polsce i na świecie - tj. dezinformacja, aktywność ruchów antydemokratycznych, wojny - sprawiły, że jednym z zagadnień wymagających wdrożenia w praktyce jest edukacja demokratyczna. Jej elementem powinna być równomiernie i sprawiedliwie rozdysponowana władza, do której dąży się przez dzielenie się władzą. Zjawisko to nosi nazwę power-sharingu i w klasie szkolnej oznacza proces podejmowania decyzji nie tylko przez nauczyciela, lecz branie w nim aktywnego udziału również przez uczniów. Ma to na celu przyznanie uczniom większej samodzielności i odpowiedzialności. Badania power-sharingu są ważne, ponieważ mogą uświadamiać nauczycieli i nauczycielki na temat stosowanych/niestosowanych praktyk, takich jak: podejmowanie decyzji o wyborze materiałów edukacyjnych we współpracy z uczniami, wspólne planowanie poruszanych na lekcjach treści i tworzenie zasad zachowania w klasie, zróżnicowane sposoby oceniania zgodne z ustaleniami obu grup. Jest to ważne, ponieważ samo dzielenie (lub niedzielenie) się władzą może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne konsekwencje – na przykład zwiększanie nierówności między dziećmi pochodzącymi z różnych środowisk. Dotychczas nie podjęto jeszcze badań, które opisywałyby dzielenie się władzą w klasie szkolnej w polskiej szkole podstawowej, a szczególnie w - w klasach I-III.

Planowane badanie ma na celu rozpoznanie i opis praktyk dzielenia się władzą w klasie szkolnej na etapie edukacji wczesnoszkolnej w Polsce (klasy I-III). Badanie będzie miało dwa etapy:

1) Etap poprzedzający właściwe badanie:

Przeprowadzenie wywiadów z uczniami i uczennicami na temat ich doświadczeń związanych z dzieleniem się władzą w klasie szkolnej. Etap ten będzie stanowił wstęp do właściwego badania – pozwoli wstępnie ustalić, na co w większym stopniu zwracać uwagę w trakcie analizowania lekcji.

2) Etap właściwy badania:

- Zarejestrowanie w formie audiowizualnej przebiegu lekcji w pięciu różnych klasach.
- Zbadanie występowania/niewystępowania praktyk dzielenia się władzą w czasie lekcji (ocenie podlegać będzie komunikacja werbalna, niewerbalna, przestrzeń klasy, wykorzystywane pakiety edukacyjne i materiały dodatkowe).
- Określenie, jakie czynniki różnicują występowanie/niewystępowanie tych praktyk (np. płeć, status społeczno-ekonomiczny etc.).
- Analiza sposobów zabierania i udzielania głosu w klasie.
- Przeanalizowanie materiałów, z których nauczyciele i uczniowie korzystają na lekcjach, co będzie stanowić kontekst dla nagranych materiałów.
- Stworzenie koncepcji dzielenia się władzą w odniesieniu do edukacji wczesnoszkolnej w badanych klasach.

Wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu pozwolą lepiej zrozumieć zjawisko dzielenia się władzą poszczególne praktyki i ich potencjalne przyczyny i konsekwencje w klasach I-III szkoły podstawowej w Polsce. Badania te mogą uwidocznic zarówno błędy popełniane przez nauczycieli (a co za tym idzie - skłonić osoby badane do refleksji nad własną praktyką pedagogiczną), jak i dobre praktyki stosowane w szkołach. Wnioski z badania mogą zostać wykorzystane w przygotowaniu studentów i studentek kierunków pedagogicznych do bardziej świadomego wykonywania zawodu nauczyciela/nauczycielki.